

ju.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia till:

ju.L4@regeringskansliet.se

Remissvar på betänkandet SOU 2025:57 Polisiär beredskap i fred, kris och krig
(Ju2025/01154)

Utredningens uppdrag (dir. 2023:143) har inneburit att överväga och föreslå åtgärder som kan stärka Polismyndighetens och Säkerhetspolisens beredskap så att de kan genomföra sina uppgifter över hela hotskalan. Beredskapen kan alltså omfatta att kunna hantera kriser eller andra samhällsstörningar som uppstår i både fredstid och vid höjd beredskap och ytterst i krig.

Alla polismän bör ha civil status (avsnitt 5.13)

Migrationsverket ser positivt på förslaget att poliser inte bör vara kombattanter eftersom det gör det enklare för civila myndigheter att samlokalisera med Polismyndigheten. I händelse av krig bör polismän ha samma befogenheter som i fredstid och endast utföra sådana uppgifter som inte kräver att de har kombattantstatus.

Myndigheter som bör ingå i ett framtida system (avsnitt 9.10.3)

Migrationsverket ser positivt på förslaget om en ny lag om stärkt samverkan i gränskontrollverksamheter vid höjd beredskap men anser att Migrationsverket bör ingå i gruppen berörda myndigheter för samverkan.

Utredningen har (sid 696) gjort bedömningen att, mot bakgrund av oklarheterna kring Migrationsverkets roll med anledning av screeningförfordningen och att myndigheten inte har en lika tydlig operativ roll i gränskontrollverksamheterna som polis, tull och kustbevakning, saknas det i nuläget tillräckliga skäl för att föreslå att Migrationsverket ska bli en av de ansvariga myndigheterna i det nu föreslagna systemet. Utredningen vill dock betona att samverkan med Migrationsverket ska fortsätta som vanligt inom ramen för de ordinarie samverkansstrukturerna. Samverkan med myndigheten har en mycket stor betydelse framför allt inom beredskapssektor Ordning och säkerhet och när det gäller utvecklingen av gränsförvaltningen i såväl fredstid som inför och vid höjd beredskap. Det är av stor vikt att denna samverkan fortsätter både i fredstid och i ansträngda lägen.

Migrationsverket har förståelse för utredningens slutsats men vill ändå uppmärksamma utredningen på att Migrationsverket riskerar att få en mycket större roll inför och vid höjd beredskap. Om Sverige står inför ett säkerhetshot eller risk för krig är även grannländerna påverkade. Det finns då risk för stora befolkningsrörelser in mot Sverige av både personer som flyr konflikten och säkerhetshot. Vårt medlemskap i NATO samt ev. beredskap för att ta emot sårade och skadade kommer också att kräva Migrationsverkets närvaro vid gräns för att identifiera vem som kan resa in i och genom landet under vilka villkor.

Migrationsverket är inte en myndighet i beredskapssektorn Ordning och säkerhet. Migrationsverket är endast inadjungerad i beredskapssektorn. Mot bakgrund härav är det, enligt Migrationsverket, osäkert att ersätta myndighets-samverkan i gränskontrollverksamheten med arbetet inom beredskapssektorn.

Justitiedepartementets uppdrag¹ om anpassning av svensk rätt till EU:s migrations- och asylpakt ska redovisas i november 2025. Det kommer sannolikt att bli så att både Migrationsverket och Polisen blir screeningmyndigheter. Kopplat till detta kommer Migrationsverket bli ansvarig myndighet för gränsförfarandet för sökande av internationellt skydd (enligt reglerna i Asylprocedurförordningen² (APF)). Gränsförfarandet, som i vissa ärenden blir obligatorisk (art. 45) kräver att de sökande vistas vid eller i närheten av den yttre gränsen eller transitområdena (art.54). Sökande som är föremål för gränsförfarandet får inte tillåtas att resa in på medlemsstatens territorium (art. 43.2 APF) och kommer att omfattas av boendebegränsningar och i vissa fall av förvar.

Vidare kommer Migrationsverkets förvarsverksamhet att bli viktigare under höjd beredskap om det anländer personer till gränsen som utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet. Migrationsverket är en gränsbevakande myndighet och ansvarig för VIS – informationssystemet för viseringar och Eurodac, som kommer att bli ett allt viktigare verktyg för fingeravtrycks-jämförelser för brottsbekämpande ändamål³. Myndigheten har även ansvar för verkställande av administrativa utvisningsbeslut samt utförande av det övervakningssystem för tvångsvisa återvändanden av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna⁴.

Vid en övergång till höjd beredskap kan det antas att frågor om gränskontroll och förvar kommer att hanteras på strategisk nivå inom sektorn. Därmed bör det i förslaget till förordning om stärkt samverkan i gränskontrollverksamheter införas en skrivning som möjliggör samverkan och planering även med Migrationsverket.

¹ (Ju 2024:E)

² Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) 2024/1348 av den 14 maj 2024 om upprättande av ett gemensamt förfarande för internationellt skydd i unionen och om upphävande av direktiv 2013/32/EU

³ Se 11 § förordningen (2019:502) med instruktion för Migrationsverket

⁴ Se 12 § ibid

Detta remissvar har beslutats av undertecknad generaldirektör efter föredragning av verksjuristerna Helene Hedebris och Niclas Fältsjö. Även t.f. enhetschefen på rättsenheten Elisabeth Lundin och rättschefen Carl Bexelius har deltagit i beredningen.

Maria Mindhammar
Generaldirektör